

Nota van Antwoord **Ontwerp-Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen**

Kenmerk: NR22092026MP02

Inhoud

.....	1
Inleiding.....	3
Natura 2000-beheerplan	3
Leeswijzer.....	3
Vervolgprocedure.....	3
Overzicht Zienswijzen	4
Veel voorkomende gronden in de zienswijzen	5
Beantwoording zienswijzen	7
Ambtshalve wijzigingen	16

Inleiding

In deze Nota van Antwoord worden de zienswijzen beantwoord die zijn ingediend op het ontwerp-Natura 2000-beheerplan voor Schoorlse Duinen.

Het ontwerp-Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen is door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland vastgesteld op 3 maart 2026. Vervolgens zijn de plannen vanaf 4 maart tot en met 15 april 2026 zes weken ter inzage gelegd. Gedeputeerde Staten ontvingen gedurende deze periode 136 zienswijzen. De indieners van de zienswijzen krijgen deze Nota van Antwoord toegestuurd, waarbij zij ook worden geïnformeerd over de vervolgprocedure. Het merendeel van de zienswijzen ging over de hondenaanlijnplicht. Deze zienswijzen hebben aanleiding gegeven tot wijzigingen in de tekst van het beheerplannen.

Natura 2000-beheerplan

In een Natura 2000-beheerplan staan de maatregelen voor natuurherstel en de voorwaarden voor activiteiten in het Natura 2000-gebied. Het doel van het plan is de beschermde natuur te behouden en ontwikkelen om zo te voldoen aan de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied. Een beheerplan heeft een maximale geldigheidsduur van zes jaar. Voor het Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen is dit het tweede beheerplan.

Een Natura 2000-beheerplan kan, als verplicht wettelijk instrument, niet belast worden met zaken die vanuit ander (provinciaal) beleid van belang zijn. Vragen/keuzes die thuishoren bij andere beleidsoverwegingen zijn geen onderdeel van dit beheerplan. De zienswijzen die betrekking hebben op andere beleidsvelden en overwegingen dan waar een Natura 2000-beheerplan over gaat, worden niet via deze Nota van Antwoord behandeld. Voor deze zienswijzen kan het beheerplan geen oplossing bieden. In een beheerplan koppelen we daar waar de Natura 2000-doelen samenhangen met andere beleidsdoelen, zoals de Kaderrichtlijn Water, wel aan elkaar voor de samenhang in de realisatie van beleidsdoelen.

Leeswijzer

In deze inleiding gaan we hierna in op de vervolgprocedure. Daarna volgt een overzicht van de 136 ingediende zienswijzen. In het eerste deel is een reactie gegeven op gronden die in meerdere zienswijzen voorkomen. Daarna worden enkele specifieke zienswijzen beantwoord. De Nota van Antwoord eindigt met een aantal wijzigingen, die ambtshalve noodzakelijk worden geacht.

Vervolgprocedure

Tegen het besluit tot vaststelling van het Natura 2000-beheerplan is beperkt beroep mogelijk bij de Rechtbank Noord-Holland. Beroep staat open voor belanghebbenden. Onder de Omgevingswet staat beroep niet open tegen het Natura 2000-beheerplan als zodanig, omdat het beheerplan een programma is. Een beroep kan alleen worden ingesteld tegen specifieke onderdelen van het beheerplan die zelf een rechtsgevolg hebben. Rechtsbescherming is dus gericht op concrete projecten en activiteiten die in het beheerplan zijn opgenomen en (passend) zijn beoordeeld, zodat daarvoor geen afzonderlijke toestemming meer nodig is. Geen beroep is mogelijk tegen de onderdelen gericht op het beheer van Natura 2000 en de uitvoering daarvan, zoals de beschrijving van de maatregelen of de fasering van de uitvoering.

Overzicht Zienswijzen

De volgende tabel geeft een overzicht van de ingediende zienswijzen. Privépersonen zijn niet bij naam genoemd vanwege de bescherming van hun persoonsgegevens en dus niet opgenomen in deze tabel. Er zijn in totaal 136 zienswijzen ingediend, waarbij sommige personen of organisaties meerdere (zelfde) zienswijzen hebben ingediend.

Indiener	Kenmerk	Naam
1, 65, 66, 67, 133	ZW-0001, ZW-0065, ZW-0066, ZW-0067, ZW-0133	Stichting ter behoud van het Schoorlse-en Noord-Kennemerduingebied
5	ZW-0005	Fietzersbond gemeente Bergen
9	ZW-0009	Hiswa Recron
31	ZW-0031	Koninklijke hondenbescherming
32	ZW-0032	Stichting Huiskat ThuisKat
37	ZW-0037	Konijnen Adviesbureau
59	ZW-0059	Gemeente Bergen
60	ZW-0060	Nederlandse Mycologische Vereniging, Commissie Paddenstoelen en Natuurbehoud.
62	ZW-0062	ANWB
63	ZW-0063	Belangengroep Hondenbezitters Schoorl-Groet
64	ZW-0064	Bungalowpark Carpe Diem
134	ZW-134	Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

Veel voorkomende zienswijzen

Een aantal argumenten wordt in meerdere zienswijzen genoemd. De zienswijzen kunnen globaal onderverdeeld worden in drie veel voorkomende thema's: hondenaanlijnplicht is onwenselijk, bomenkap is onwenselijk en recreatieve paden moeten behouden blijven. Daarom worden die thema's hier apart behandeld. Ongeveer twee derde van de zienswijzen gaat over de voorgenomen hondenaanlijnplicht. Tevens is er op 9 april een petitie met ruim 2100 handtekeningen aangeboden aan de gedeputeerde voor een losloopgebied voor honden en het inkorten van de al bestaande hondenaanlijnplicht in het broedseizoen.

Zienswijze: Het instellen van een aanlijnplicht voor honden is onwenselijk en er is onvoldoende onderbouwing voor deze maatregel

Er zijn 102 zienswijzen ingediend over dit onderwerp, te weten nummers: 2, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 40, 41, 44, 45, 47, 48, 49, 51, 52, 56, 57, 58, 59, 61, 63, 64, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 79, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 136.

Op dit moment is in Schoorlse Duinen een groot gebied aangewezen als losloopgebied, daardoor wordt veel kwetsbare natuur geraakt door de verstoring van honden en de hondenpoep. Uit de Natuurdoelanalyse en het beheerplan blijkt dat het uitlaten van honden en hondenpoep en de toename daarvan in de afgelopen jaren vanwege verstoring en stikstofdepositie tot significant negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden in het gebied leiden. Er geldt al een hondenpoepopruimplicht en een hondenaanlijnplicht in het broed-/rustseizoen. Om de impact van honden in de Schoorlse Duinen nog verder te verminderen en significant negatieve effecten op de te beschermen natuur te voorkomen, had de provincie in het Ontwerp beheerplan een aanlijnplicht voor het hele gebied opgenomen.

Deze jaarronde aanlijnplicht vinden veel indieners disproportioneel. Er wordt gevraagd om differentiatie binnen het gebied en het seizoen. Als alternatieven worden genoemd: aangewezen losloopgebieden in minder kwetsbare zones, seizoensgebonden regels, gerichte handhaving, duidelijke communicatie en herstel van afscheidingen bij drukbezochte en kwetsbare locaties.

We begrijpen deze zorg en willen ook ruimte voor recreatie blijven bieden in het gebied, daarom blijven er in Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen mogelijkheden voor het loslopen van honden, op plekken waar negatieve effecten op de beschermde natuur kunnen worden voorkomen. Hier wordt het definitieve Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen op aangepast.

In samenspraak met terreinbeheerders en de gemeente Bergen worden er in de looptijd van voorliggend beheerplan in de Schoorlse Duinen gebieden aangewezen waar honden op een voor de beschermde natuur verantwoorde wijze kunnen loslopen, buiten het bestaande broed-/rustseizoen en op plekken waar significant negatieve effecten op habitattypen zoveel mogelijk worden voorkomen. Terreinbeheerders, gemeente en provincie werken aan duidelijke regels, communicatie (bebording, voorlichting) en handhavingsaanpak.

Zienswijze: Bomenkap is onwenselijk vanwege verlies aan biodiversiteit en de recreatieve waarde

Er zijn 28 zienswijzen over dit onderwerp ingediend, te weten nummers: 1, 3, 7, 8, 12, 14, 20, 36, 37, 51, 53, 59, 60, 65, 66, 67, 71, 73, 76, 78, 82, 85, 95, 108, 109, 117, 133, 134, 135

De Schoorlse Duinen zijn aangewezen als Natura 2000-gebied vanwege specifieke duinhabitats, waaronder prioritaire habitattypen als grijze duinen en duinheiden. Deze open habitats staan

onder druk door vergrassing, verbossing en beperkte winddynamiek. Dit wordt verergerd door stikstofdepositie. Het behalen van een goede staat van instandhouding voor deze habitats is een wettelijke verplichting en noodzakelijk. Het verwijderen van (delen van) bos is nodig om de natuurlijke dynamiek van wind en zand terug te brengen en deze habitats te behouden. Deze instandhoudingsmaatregel sluit aan bij de meest actuele wetenschappelijke stand van kennis over het behoud en herstel van duinhabitats. Het is bovendien een bewezen effectieve maatregel voor de aangewezen habitattypen grijze duinen en duinheiden (voor meer informatie zie [Herstelstrategieën | natura 2000](#)). Daarbij wordt per locatie zorgvuldig afgewogen welke maatregelen passend zijn en met welke aanwezige natuurwaarden rekening moet worden gehouden.

Hoewel de dennenbossen door bezoekers worden gewaardeerd, zijn dit grotendeels monotone aangeplante bossen die minder passend zijn bij de gewenste duinnatuur en die de habitats waarvoor het gebied is aangewezen verstoren. Er zal een deel van het dennebos worden verwijderd, de meeste bossen blijven behouden. De instandhoudings- en beheermaatregelen maken deel uit van een breder pakket voor natuurherstel, waaronder het verminderen van effecten van stikstof.

Er is geen aanleiding om het beheerplan aan te passen.

Zienswijze: Recreatieve paden moeten behouden blijven en mogen niet verplaatst worden als gevolg van de maatregel om de winddynamiek en zandverstuiving te bevorderen

Er zijn 14 zienswijzen ingediend over dit onderwerp, te weten nummers: 5, 21, 28, 39, 42, 43, 46, 47, 50, 54, 55, 62, 110, 128

Het beheerplan is gericht op het behalen van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. Dit betekent dat natuurdoelen leidend zijn bij de inrichting en het beheer van het gebied. Recreatief gebruik, waaronder fietsen, wordt binnen dit kader als medegebruik beschouwd en waar mogelijk gefaciliteerd. Fietsen op bestaande, opengestelde paden leidt normaal gesproken niet tot grote problemen en blijft toegestaan. Tegelijk kan het, waar noodzakelijk voor het behalen van de natuurdoelen, nodig zijn om paden aan te passen, te verleggen of in uitzonderlijke gevallen te laten vervallen. Ook kan de cumulatieve recreatiedruk bijdragen aan negatieve effecten op en verstoring van kwetsbare natuur en kan sturing van recreatie via zonering noodzakelijk zijn als onderdeel van het beheer.

Bij het aanwijzen van zoekgebieden voor verstuiving en dynamiek is rekening gehouden met bestaande infrastructuur, waaronder fietspaden. Om de bereikbaarheid en veiligheid te waarborgen worden maatregelen alleen uitgevoerd als er geen risico bestaat op overstuiving of er een alternatieve route is gerealiseerd.

Er is geen aanleiding om het ontwerpbeheerplan aan te passen.

Beantwoording zienswijzen

Indiener	Samenvatting Zienswijze	Reactie Gedeputeerde Staten	Aanpassing beheerplan
Stichting ter behoud van het Schoorlse-en Noord-Kennemerduingebied (ZW001)	De voorgestelde maatregelen, te weten het kappen van bos, het aanbrengen van kerven en kalkrijk zand actief het gebied laten inwaaien, zijn in strijd met de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn, de vaste jurisprudentie van het Hof van Justitie, aanwijzingsbesluiten en instandhoudingsdoelen en ecologisch onnodig. Daarnaast wordt verhuld dat in werkelijkheid 95 hectare moet worden gekapt.	Het beheerplan is niet in strijd met Europese of nationale wetgeving. Voor elk Natura 2000-gebied wordt een afzonderlijk beheerplan opgesteld, met een gebiedsspecifieke afweging van natuurdoelen, maatregelen en ecologische effecten conform de Habitatrichtlijn en/of Vogelrichtlijn, uitgewerkt in de Omgevingswet en aanverwante regelgeving. Het aanwijzen van de Habitatrichtlijn- en/of Vogelrichtlijngebieden is een bevoegdheid van het Rijk. De Provincie is verantwoordelijk voor het opstellen van beheerplannen per Natura 2000-gebied. Daarbij geldt dat de juridisch bindende natuurdoelen zijn vastgelegd in het aanwijzingsbesluit voor het betreffende Natura 2000-gebied. Schoorlse Duinen is aangewezen in het kader van de Habitatrichtlijn. In het beheerplan zijn de instandhoudingsdoelen uitgewerkt die in het aanwijzingsbesluit zijn vastgelegd en wordt omschreven welke beheer- en instandhoudingsmaatregelen noodzakelijk zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Boskap is één van die noodzakelijke maatregelen. De bewering dat boskap wordt verhuld en dat er in werkelijkheid 95 hectare moet worden gekapt is niet correct. Met boskap wordt alleen de verwijdering van vlakken met 100% volwassen bomen bedoeld. De verwijdering van jonge dennen en Amerikaanse vogelkers uit het open duin valt onder verwijdering van houtige opslag. De uitbreiding van habitattypen grijze duinen zal ook plaatsvinden op momenteel minder waardevolle locaties die geen bos zijn.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het definitieve beheerplan.

		Zie verder de reactie in het onderdeel veelvoorkomende zienswijzen.	
Fietzersbond gemeente Bergen	De volgende wijzigingen worden voorgesteld: 1) Formulerings over zonering en beperking van recreatie worden geschrapt; 2) Aan de keuze van [zoekgebieden voor] het bevorderen van winddynamiek en zandverstuivingen wordt de voorwaarde verbonden dat hierdoor géén fietspad bedreigd worden; 3) Formulerings over het vervallen of verplaatsen van fietspaden of andere routes worden geschrapt; 4) In de financiële paragraaf zien wij nergens budget staan voor onderhoud van de padenstructuur; een budget hiervoor -om paden schoon te vegen van zand of op te hogen bij wateroverlast- moet worden opgenomen.	Het beheerplan wordt uitgevoerd in samenhang met ander beleid, waaronder mobiliteits- en recreatiebeleid van provincie en gemeenten. Met deze belangen wordt rekening gehouden waar mogelijk, maar andere belangen dan het Natura 2000 belang zijn niet leidend binnen dit beheerplan. Het reguliere (fietspaden) beheer en de beheerbudgetten maken geen onderdeel uit van het Natura 2000-beheerplan en komen daarom niet terug in de financiële paragraaf van dit beheerplan. Zie verder de reactie in het onderdeel veelvoorkomende zienswijzen.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het definitieve beheerplan.
Stichting Duinbehoud	De voorgestelde herstelmaatregelen in het ontwerpbeheerplan worden onderschreven, waaronder herstel van open duin, meer zanddynamiek, aanpak van loslopende honden en omvorming van aangeplant naaldbos naar gemengd loofbos. Er wordt gevraagd om een aanvullende analyse en gericht herstelbeheer voor de zogeheten H0000-gebieden, een opruimplicht voor hondenpoep met voorzieningen en budget, en meer aandacht voor natuurherstel langs de binnenduinrand en aan de zeezijde. Verder wordt gepleit voor een versnelde aanpak van houtopslag en verlies van grijs duin, het creëren van open plekken bij bosomvorming, bescherming van jonge	De suggestie om de zogeheten H0000-gebieden explicieter in beeld te brengen nemen wij mee bij de verdere uitwerking van herstelmaatregelen en beheer, omdat deze gebieden inderdaad kansen bieden voor natuurherstel. Ten aanzien van hondenbeleid waarderen wij de steun voor de aanlijnplicht. Er geldt reeds een opruimplicht. De aanlijnverplichting zal het opruimen vergemakkelijken. Deze verplichtingen worden met bebording duidelijk gemaakt. De uitdaging ligt met name in de naleving en handhaving van de verplichtingen. We zijn met de terreinbeheerder in gesprek over de mogelijkheden voor intensivering van de handhaving, en waar nodig, het aanbrengen van extra	De zienswijze geeft op onderdelen aanleiding tot nadere aandacht in de uitvoering, maar leidt niet tot aanpassing van het definitieve beheerplan.

	duinvorming en strandbroedvogels, en snelle sanering en natuurherstel van de voormalige gaswinlocatie. Er wordt verzocht deze locatie binnen vijf jaar aan het Natura 2000-gebied toe te voegen.	voorzieningen zoals hondenpoepzakjesdispensers. Voor de binnenduinrand erkennen wij het belang en zien wij kansen om het gebied te versterken en de recreatiedruk in het duingebied te verminderen door zonering. Wij onderschrijven het belang van dynamisch kustbeheer en nemen de aandachtspunten rond strandbeheer en strandbroedvogels mee in de afstemming met betrokken beheerders, waarbij we streven naar een evenwicht tussen natuur en recreatie op het strand. Ook de zorg over opslag van houtige gewassen en de noodzaak tot versnelling van maatregelen herkennen wij. Deze zijn onderdeel van de herstelmaatregelen die op dit moment in uitvoering zijn. Het aandachtspunt rond het creëren van open plekken bij bosomvorming wordt meegenomen in de uitvoering. Ten aanzien van de voormalige gaswinlocatie geldt dat wordt onderzocht hoe de natuurwaarden op deze locatie kunnen worden versterkt.	
HISWA-Recron	Er wordt gevraagd om een evenwichtige aanpak waarin ook recreatie en verblijfstoerisme voldoende ruimte behouden. Een jaarronde aanlijnplicht voor honden wordt als te vergaand beschouwd, er wordt gepleit voor beperking tot de ecologisch kwetsbare periode, gecombineerd met duidelijke gedragsregels, goede communicatie en zichtbare handhaving. Daarnaast wordt gevraagd om concrete recreatieve alternatieven, zoals losloopgebieden buiten kwetsbare natuur en regionale recreatiegebieden. Volgens de organisatie	Het beheerplan is primair gericht op het behalen van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. Dit betekent dat natuurdoelen leidend zijn bij de inrichting en het beheer van het gebied. Recreatief gebruik, waaronder verblijfstoerisme, wordt binnen dit kader als medegebruik beschouwd en waar mogelijk gefaciliteerd. Zie verder de toelichting in het onderdeel veelvoorkomende zienswijzen.	De zienswijze geeft op het onderdeel honden aanleiding tot aanpassing van het definitieve beheerplan. In de looptijd van voorliggend beheerplan worden er in de Schoorlse Duinen gebieden aangewezen waar honden op een voor de beschermde natuur verantwoorde wijze kunnen loslopen, buiten het bestaande broed-/rustseizoen en op plekken waar significant negatieve effecten op habitattypen zoveel mogelijk worden voorkomen.

	kunnen beperkingen zonder zulke alternatieven negatieve gevolgen hebben voor recreanten, ondernemers en de verblijfsrecreatiesector. Daarom wordt gepleit voor samenwerking met ondernemers aan bewustwording en gedragsbeïnvloeding, bijvoorbeeld via een gezamenlijke gedragscode, en voor voldoende capaciteit voor handhaving.		
Koninklijke hondenbescherming	Een jaarronde aanlijnplicht is disproportioneel en onvoldoende effectief. Het belang van loslopen voor hondenwelzijn en voor assistentiehonden en hun gebruikers wordt benadrukt, voor wie geschikte alternatieven vaak beperkt toegankelijk zijn. Aanlijnen vermindert de stikstofuitstoot via urine en ontlasting niet. Daarom wordt gepleit voor opruimplicht en, duidelijke bebording en zonering met veilige losloopgebieden. Ook wordt aangeboden om mee te denken over een aanpak die natuurbehoud, toegankelijkheid en hondenwelzijn combineert.	De aanlijnverplichting vermindert stikstofuitstoot niet, maar de opruimplicht, waar ook in wordt voorzien, wel. De combinatie van aanlijnplicht en opruimplicht en de beperking van toegang tot het gebied is noodzakelijk als maatregel om significant negatieve effecten te voorkomen. We waarderen het aanbod om mee te denken en zullen daar waar we dat nodig vinden gebruik van maken. Zie verder de toelichting in het onderdeel veel voorkomende zienswijzen.	De zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van het definitieve beheerplan. In de looptijd van voorliggend beheerplan worden er in de Schoorlse Duinen gebieden aangewezen waar honden op een voor de beschermde natuur verantwoorde wijze kunnen loslopen, buiten het bestaande broed-/rustseizoen en op plekken waar significant negatieve effecten op habitattypen zoveel mogelijk worden voorkomen.
Stichting huiskat thuis	Er wordt gevraagd om het uitlaten van katten als bestaand gebruik in het beheerplan op te nemen en te beoordelen. Er wordt gesteld dat katten, net als honden, fauna kunnen verstoren en predatie kunnen veroorzaken. Er wonen veel katten in en rond de omliggende kernen, terwijl het ontwerpbeheerplan katten niet noemt. Er wordt gevraagd om een beoordeling van mogelijke gevolgen van loslopende	Het vrij rondlopen van huiskatten wordt niet als afzonderlijke vorm van bestaand gebruik opgenomen in het Natura 2000-beheerplan. Het betreft geen recreatieve activiteit die in het gebied plaatsvindt en die via gebiedstoegangsregels kan worden gereguleerd, maar gedrag van huisdieren vanuit aangrenzende woongebieden.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het definitieve beheerplan.

	katten, op dezelfde wijze als bij andere vormen van gebruik in het Natura 2000-gebied.		
Konijnen adviesbureau	Er wordt aandacht gevraagd voor een duurzamer herstel van de konijnenpopulatie, gezien de rol van konijnen bij begrazing, graafactiviteiten en het openhouden van het duin. De effectiviteit van herintroductie met halfwilde en opvangdieren wordt betwijfeld. Verder wordt gevraagd om exotenbeheer, zoals het verwijderen van rimpelroos, gefaseerd en zorgvuldig uit te voeren. Deze vegetatie kan namelijk beschutting bieden en burchten stabiliseren. Gevraagd wordt om bestaande burchten en kerngebieden beter te beschermen en geschikt leefgebied te ontwikkelen waarin konijnen zich op natuurlijke wijze kunnen verspreiden.	Bij de uitvoering van exotenbeheer en andere werkzaamheden wordt rekening gehouden met konijnen, door bestaande burchten te ontzien en werkzaamheden gefaseerd uit te voeren. Daarmee wordt verstoring beperkt en blijft geschikt leefgebied zo veel mogelijk in stand. Daarnaast wordt in het reguliere beheer aandacht besteed aan het optimaliseren van het leefgebied van konijnen, bijvoorbeeld door verruigde graslanden te maaien. Verstoring wordt beperkt door het uitbreiden van de aanlijnplicht voor honden in delen van het gebied. Daarnaast wordt in andere gebieden ervaring opgedaan naar herintroductie van konijnen, bij positieve resultaten zal dit ook in de looptijd van dit beheerplan in Schoorlse Duinen worden overwogen.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het definitieve beheerplan.
Gemeente Bergen	Het belang van natuurherstel wordt onderschreven, wel wordt er gevraagd om het recreatieve fiets- en wandelnetwerk te behouden en bij dynamiseringsmaatregelen te voorkomen dat fietspaden overstuiven. De beperktere omvang van de omvorming van naaldbos en het behoud van het Baaknobos wordt gesteund. Verder wordt gevraagd de jaarronde aanlijnplicht te heroverwegen, of binnen het duingebied alternatieve loslooplocaties aan te wijzen. Ook wordt gevraagd om inwoners en bezoekers tijdig te informeren en de	Bij de uitwerking van dynamiseringsmaatregelen worden de bereikbaarheid en veiligheid van fiets- en wandelpaden betrokken. Waar nodig worden maatregelen getroffen om paden toegankelijk te houden of wordt een passende oplossing uitgewerkt. De noodzaak tot het treffen van maatregelen is onderbouwd in het beheerplan. Wij zullen aandacht blijven besteden aan het informeren van inwoners en bezoekers over de effecten en planning van de maatregelen. Wij hopen daarbij gebruik te kunnen maken van de contacten en hulp van de gemeente. Zie verder de toelichting in het onderdeel veel voorkomende zienswijzen.	De zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van het definitieve beheerplan. In de looptijd van voorliggend beheerplan worden er in de Schoorlse Duinen gebieden aangewezen waar honden op een voor de beschermde natuur verantwoorde wijze kunnen loslopen, buiten het bestaande broed-/rustseizoen en op plekken waar significant negatieve effecten op habitattypen zoveel mogelijk worden voorkomen.

	noodzaak van maatregelen duidelijk te onderbouwen.		
Nederlandse Mycologische Vereniging, Commissie Paddenstoelen en Natuurbehoud	Er wordt verzet geuit tegen de voorgenomen kap van dennenbossen in het middenduin en de omvorming van dennenbos in de binnenduinrand. Daarbij wordt gesteld dat belangrijke, aan het bos gebonden paddenstoelen en andere soorten verdwijnen, terwijl de verwachte natuurwinst onvoldoende is onderbouwd. Ook wordt betwijfeld of boskap daadwerkelijk leidt tot meer verstuiving of herstel van kalkarm grijs duin. Verwezen wordt naar locaties waar bos eerder verdween, maar waar volgens de zienswijze na vijftien jaar geen betekenisvolle verstuiving of goed ontwikkeld grijs duin is ontstaan. Gevraagd wordt om een transparantere beschrijving van de ingreep, een zorgvuldige afweging van bestaande natuurwaarden en een passende beoordeling van effecten op beschermde soorten en leefgebieden.	De mycologische waarden van de westelijk gelegen dennenbossen zijn betrokken bij de totstandkoming van het beheerplan. De Schoorlse Duinen zijn aangewezen als Natura 2000-gebied vanwege specifieke habitattypen, waaronder prioritaire habitattypen als grijze duinen en duinheiden. Voor deze habitattypen gelden wettelijke instandhoudingsdoelstellingen, die in dit geval zwaarder wegen dan de mycologische waarden van het naaldbos. In het gebied zijn natuurlijke processen, zoals windwerking en verstuiving, op veel plaatsen afgenomen door vergrassing en verbossing. De maatregelen zijn erop gericht deze processen te herstellen en daarmee de kwaliteit en omvang van de aangewezen habitattypen en het duinsysteem te behouden en te verbeteren. Behoud van een gezond duinsysteem draagt bij aan de mycologische waarden van het gebied. De maatregelen die wij noodzakelijk vinden voor de instandhoudingsdoelstellingen zijn op verschillende plekken in het beheerplan voldoende beschreven en onderbouwd. Bij het bepalen van de instandhoudings- en beheermaatregelen houden wij rekening met de verschillende natuurwaarden in het gebied. Omdat het gaat om maatregelen die nodig zijn voor het beheer en instandhouding van de verschillende doelen is een passende beoordeling niet nodig.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het definitieve beheerplan.
ANWB	Er wordt gevraagd om recreatie volwaardig mee te wegen bij de uitvoering van maatregelen. Wandelen en fietsen op	Het beheerplan zet in op recreatieve zonering en het sturen van bezoekersstromen. Bij de verdere uitwerking hiervan wordt samengewerkt	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het definitieve beheerplan.

	opengestelde paden moeten mogelijk blijven. Ook wordt gevraagd om betrokkenheid bij recreatieve zonering en eventuele aanpassing of verlegging van paden. Daarbij is aandacht gewenst voor een samenhangend routenetwerk en goede toegankelijkheid voor onder meer ouderen en mensen met een beperkte mobiliteit.	met betrokken partijen, waaronder recreatieorganisaties. De kennis en expertise van partijen zoals de ANWB kan hierbij worden benut. Voor zover maatregelen gevolgen hebben voor bestaande wandel- en fietspaden, wordt in de uitvoering zorgvuldig omgegaan met het behoud van een samenhangend recreatief netwerk. Indien paden moeten worden aangepast of verlegd als gevolg van dynamiek of natuurherstel, wordt gestreefd naar tijdige en passende alternatieven. Bij de inrichting en het beheer van paden wordt rekening gehouden met toegankelijkheid voor verschillende gebruikersgroepen. Zie verder de toelichting in het onderdeel veel voorkomende zienswijzen.	
Belangengroep Hondenbezitters Schoorl-Groet	Er wordt bezwaar gemaakt tegen de uitbreiding van de seizoensgebonden aanlijnplicht naar een jaarronde aanlijnplicht. Volgens de zienswijze ontbreekt een actuele, gebiedsspecifieke en seizoensgebonden onderbouwing van de noodzaak en effectiviteit, vooral voor het laagseizoen. Ook wordt betwijfeld of de gebruikte onderzoeken naar hondenpoep en verstoring goed toepasbaar zijn op de Schoorlse Duinen. De maatschappelijke gevolgen voor hondenbezitters zouden onvoldoende zijn meegewogen. Gevraagd wordt om de bestaande regeling te handhaven en eerst monitoring en een gebiedsspecifieke effectanalyse uit te voeren. Daarnaast wordt gepleit voor alternatieven zoals zonering, gerichte handhaving, een	We begrijpen de zorg, daarom blijven er in Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen mogelijkheden voor het loslopen van honden. Daarmee wordt invulling gegeven aan het zorgpunt dat geen aandacht is besteed aan de maatschappelijke gevolgen. De noodzaak tot het treffen van maatregelen is onderbouwd in het beheerplan. In het beheerplan zijn relevante onderzoeken en de uitkomsten van de Natuurdoelanalyse betrokken. Zie verder de toelichting in het onderdeel veelvoorkomende zienswijzen.	De zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van het definitieve beheerplan. In de looptijd van voorliggend beheerplan worden er in de Schoorlse Duinen gebieden aangewezen waar honden op een voor de beschermde natuur verantwoorde wijze kunnen loslopen, buiten het bestaande broed-/rustseizoen en op plekken waar significant negatieve effecten op habitattypen zoveel mogelijk worden voorkomen.

	opruimplicht en voorlichting.		
Bungalowpark Carpe Diem	Er worden vraagtekens gezet bij de effectiviteit en handhaafbaarheid van een aanlijnplicht. Voorgesteld wordt om hondenbezitters via een toegangsbewijs of abonnement te laten bijdragen aan opruim- en herstelmaatregelen, met gerichte zonering of tijdelijke afsluiting van kwetsbare delen als alternatief. Daarnaast is er bezwaar tegen de omvang van de bestrijding van Amerikaanse vogelkers en rimpelroos. Gesteld wordt dat Amerikaanse vogelkers in delen van het gebied ook ecologische waarde kan hebben en mogelijk op termijn minder intensieve bestrijding nodig heeft.	Amerikaanse vogelkers en rimpelroos zijn invasieve exoten die de kwaliteit van inheemse vegetaties in de Schoorlse Duinen onder druk zetten. Omdat deze soorten zich vanuit de duinbossen naar het open duin verspreiden en gewenste habitattypen snel overwoekeren, is het nodig om ook daar maatregelen te treffen. De maatregelen worden gefaseerd en zorgvuldig uitgevoerd om schade aan kwetsbare vegetatie te voorkomen. Zie verder de toelichting in het onderdeel veelvoorkomende zienswijzen.	De zienswijze geeft op het onderdeel honden aanleiding tot aanpassing van het definitieve beheerplan. In de looptijd van voorliggend beheerplan worden er in de Schoorlse Duinen gebieden aangewezen waar honden op een voor de beschermde natuur verantwoorde wijze kunnen loslopen, buiten het bestaande broed-/rustseizoen en op plekken waar significant negatieve effecten op habitattypen zoveel mogelijk worden voorkomen.
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging	De natuurvereniging KNNV maakt bezwaar tegen het voornemen om de bosreservaatstatus van Drieduin-1 in de Schoorlse Duinen op te heffen en het beheer te wijzigen. De vereniging vindt de geplande kap te vroeg en onnodig verstorend. Kap en bodembewerking kunnen volgens de vereniging leefgebied van onder meer de houtsnip, nachtzwaluw en vleermuizen aantasten. Zij stelt dat de beheerwijziging daarom strijdig is met de Vogel- en Habitatrichtlijn. Het reservaat biedt een kans om natuurlijke processen in een dennenbos op duingrond te volgen. De vereniging wijst onder meer op 198 vastgestelde schimmelsoorten. De KNNV stelt dat kap, recreatieve overlast en het storten van materiaal de rust in het reservaat al hebben aangetast. Zij	Het Natura 2000-beheerplan is primair gericht op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen en het realiseren van een gunstige staat van instandhouding voor aangewezen habitattypen. Bij de actualisatie van het beheerplan is opnieuw gekeken naar de bijdrage van verschillende deelgebieden, waaronder bosreservaten, aan het behalen van deze doelen. Daarbij is geconcludeerd dat het in stand houden van het bosreservaat op gespannen voet staat met het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. In het betreffende bosreservaat heeft het ontbreken van beheer geleid tot een sterke toename van invasieve exoten, met name Amerikaanse vogelkers. Deze soorten verspreiden zich naar omliggende duinen en zetten de kwaliteit van open duinhabitats onder druk. Tegelijk worden in het open duin juist aanzienlijke	In het definitieve beheerplan is verduidelijkt dat het bosreservaat niet wordt opgeheven, maar dat het niet mag conflicteren met de instandhoudingsdoelen. Er zal dus beheer worden uitgevoerd om exoten (Amerikaanse vogelkers) te bestrijden.

	vraagt om strengere bescherming in plaats van opheffing van de status.	inspanningen geleverd om deze exoten te bestrijden. Als het bosreservaat in stand wordt gehouden worden deze inspanningen deels teniet gedaan, en zullen er extra beheerinspanningen nodig zijn, wat leidt tot verstoring en hogere beheerlasten. Wij erkennen het belang van langjarige ontwikkeling en de onderzoekswaarde van bosreservaten. Het bosreservaat mag echter niet conflicteren met de instandhoudingsdoelstellingen. In tegenstelling tot de suggestie in het vorige beheerplan wordt het bosreservaat niet gekapt of omgevormd. Alleen aan de rand van het bosreservaat zullen bomen worden verwijderd. Ook zal er in het bosreservaat beheer worden uitgevoerd om de verspreiding van invasieve exoten (m.n. Amerikaanse vogelkers) in het omliggende open duin tegen te gaan. Het bosreservaat zal wel beschikbaar blijven als onderzoekslocatie. Wij zullen dit duidelijker formuleren in het beheerplan. Daarnaast geven wij uw opmerking van recreatieve overlast en het storten van materiaal als aandachtspunt door aan de beheerder.	
--	---	--	--

Ambtshalve wijzigingen

N.a.v. zienswijzen:

- In de looptijd van voorliggend beheerplan worden er in de Schoorlse Duinen gebieden aangewezen waar honden op een voor de beschermde natuur verantwoorde wijze kunnen loslopen, buiten het bestaande broed-/rustseizoen en op plekken waar significant negatieve effecten op habitattypen zoveel mogelijk worden voorkomen (paragrafen 5.1 Knelpunten en 5.2 Maatregelen).
- Daarnaast is ook de hondenpoepopruimplicht en de aanlijnplicht in het broed-/rustseizoen duidelijker opgenomen (paragrafen 5.1 Knelpunten en 5.2 Maatregelen).
- Toegevoegd: “Als onderdeel van de handhavingsstrategie kan een voorlichtingscampagne worden vormgegeven (bijvoorbeeld voor opruimen hondenpoep, effecten van honden op broedende vogels en effecten van struinende honden) om naleving te stimuleren. Een en ander wordt gecombineerd met duidelijke regels, goede informatie en herkenbare bebording.” (paragraaf 5.2 Maatregelen).
- Het weren van loslopende honden in het algemeen, toegevoegd: “buiten nieuw aan te wijzen loslooproutes” (Hoofdstuk 1 Samenvatting).
- Verduidelijking toegevoegd over recreatief medegebruik en loslopende honden (Paragraaf 4.2 Uitwerking Natura 2000-doelen)
- Toegevoegd als onderzoeksmaatregel: Ecologische verkenning hondenlosloopgebieden N2000-duingebieden, € 50.000 (Hoofdstuk 7 Financiën).
- Niet aangelijnde honden worden “in kwetsbare natuur” verboden en losloopgebieden voor honden worden beperkt. “In kwetsbare natuur” toegevoegd, “uitgesloten” vervangen door “beperkt” (Hoofdstuk 9: Sociaal-economische afweging).
- De jaarronde aanlijnplicht is vervangen door aanlijnplicht op plekken met kwetsbare habitattypen (Bijlage 3: Huidig gebruik en vergunningverlening).
- Er is verduidelijkt dat het bosreservaat niet wordt opgeheven, maar dat het niet mag conflicteren met de instandhoudingsdoelen. Er zal beheer worden uitgevoerd om exoten (Amerikaanse vogelkers) te bestrijden (Bijlage 3: Huidig gebruik en vergunningverlening).

Overig:

- Er is een paragraaf over Natuurbranden toegevoegd (paragraaf 5.2 Maatregelen).
- Er zijn enkele overige verduidelijkingen in de tekst gedaan.